

ISSN 2277- 8063 (Print)

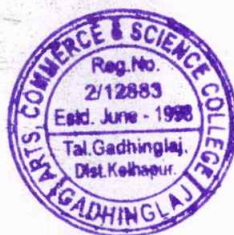
Navjyot

नवज्योत

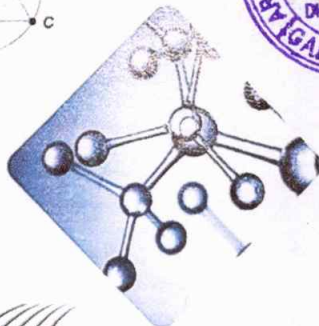
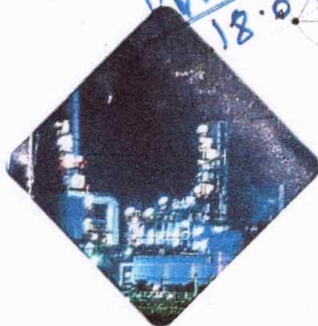
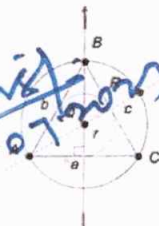
**INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY
RESEARCH JOURNAL**

(Science, Humanities, Social Sciences, Languages,
Commerce & Management)

Quarterly, High Impact Factor, Peer Reviewed,
Referred & Indexed Journal

Library
Minnit
18.07.2023

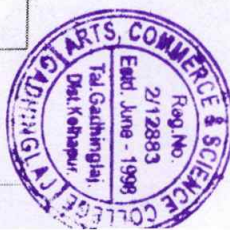

www.navjyot.net

E-mail : editornavjyot@gmail.com

44.	History	JRD Tata a Visionary Nation Builder	Waghmare Kabirdas Sudam	170-174
45.	इतिहास	महाराष्ट्रातील चळवळीच्या इतिहास अनुषंगाने हैद्राबाद मूकसंग्रमात मराठवाड्याचे योगदान	शिवाजी काशीनाथ गायकवाड	175-177
46.	राज्यशास्त्र	स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महाराष्ट्रामधील सामाजिक चळवळीचे नेतृत्व: एक अभ्यास	संजय बाळगोंडा खोत	178-181
47.	राज्यशास्त्र	महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळ आणि शेतकरी संघटनेतील गटबाजीचे राजकारण	प्रा. डॉ. संजय सागरु सपकाळ	182-185
48.	इतिहास	श्री बापू तुकाराम गुरव : एक अपरिचित स्वातंत्र्यसैनिक	श्री. संदीप बळवंत गुरव	186-189
49.	इतिहास	वसतिगृह चळवळीपाठीमागील छत्रपती शाहू महाराजांची भूमिका	श्री. संदिप वसंतराव जाधव	190-194
50.	इतिहास	पर्यावरण चळवळीचे भारतीय आयाम व महात्मा गांधीजींच्या पर्यावरण विषयक विचारांची उपयुक्तता	समाधान आबा जाधव	195-199
51.	इतिहास	तात्यासाहेब कोरे यांचे वारणा खोऱ्यातील सहकार चळवळीला लाभलेले योगदान	सौरभ राजेश झेंडे	200-203
52.	इतिहास	समाज सुधारणेत सावित्रीबाई फुले यांचे योगदान	डॉ. हणमंत बाळकृष्ण नागणे	204-206
53.	History	Role of Naval Central Strike Committee during RIN Mutiny 1946	Mr. Somanath Satapute	207-212
54.	History	Thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar and Challenges in The Implementation of Fundamental Rights	Harshal Shashikant Shinge	213-219
55.	Economics	Economic Ideas of Mahatma Gandhi in Relevance of Globalization	Dr. Dnyanraja Chighalikar	220-222
56.	राज्यशास्त्र	1991 च्या मुक्त अर्थव्यवस्थेचे राजकीय क्षेत्रावर झालेला परिणाम	शरद विठ्ठल पाटील	223-225
57.	राज्यशास्त्र	1991 च्या मुक्त अर्थव्यवस्थेचे अनुसूचित जातीच्या चळवळीवरील राजकीय परिणाम	उषादेवी अंकुश कांबळे	226-228
58.	राज्यशास्त्र	1991 च्या नवीन आर्थिक धोरणाचे भारतातील निवडक राष्ट्रीय राजकीय पक्षाच्या धोरणावरील परिणाम	श्री राजेंद्र शरद जायकर डॉ. टी. एम. पाटील	229-234
59.	इतिहास	जागतिकीकरण व पर्यटन : एक चिकित्सा	डॉ. सुरेश मारुती चव्हाण प्रा. प्रशांत प्रकाश कांबळे	235-237
60.	Library & Inf science	जागतिकीकरणात महाविद्यालयीन ग्रंथपालाची बदलती भूमिका	समीर श्रीहरी कुलकर्णी	238-241
61.	वाणिज्य	महात्मा गांधी : शैक्षणिक, सामाजिक आणि राजकीय विचार	प्रा. सचिन सोमगोंडा पाटील प्रतीक्षा पुंडलिक दुंडगे	242-244
62.	अर्थशास्त्र	1991 च्या मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या धोरणाचे आर्थिक परिणाम	अश्विनी विपुल पाटील शुभांगी वसंत ठोंबरे	245-248
63.	राज्यशास्त्र	महिलांचे राजकारण विशेष संदर्भ कराड महानगरपालिका	तृप्ती रमेश मोरे	249-252
64.	राज्यशास्त्र	भारतीय राजकारणाचे आघाड्यांच्या राज्यकारणाकडून बहुमताकडे वाटचाल- स्थिती आणि वास्तव	प्रा. डॉ. विक्रमराव नारायणराव पाटील	253-257

जागतिकीकरणात महाविद्यालयीन ग्रंथालयांची बदलती भूमिका

समीर श्रीहरी कुलकर्णी, ग्रंथपाल, कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज, कोल्हापूर.

सारांश

अध्यापन आणि संशोधन हा महाविद्यालये आणि विद्यापीठांमधील मुख्य क्रियाकलापांपैकी एक आहे. त्याच वेळी, असे आढळून आले आहे की अनेक महाविद्यालये संशोधनाच्या वातावरणास प्रोत्साहन देत नाहीत, विशेषतः मध्यम आणि लहान महाविद्यालयांमध्ये विविध मर्यादांमुळे. ग्रंथपाल हा एक मध्यस्थ आहे जो योग्य वापरकर्त्यांना योग्य वेळी मौल्यवान आणि विभागासह माहिती सेवा प्रदान करतो. १९९१च्या मुक्तअर्थव्यवस्थेच्या धोरणाचा स्वीकार केल्यानंतर आधुनिक इलेक्ट्रॉनिक क्रांती विविध स्वरूपात वाढत्या माहितीच्या प्रवाहाचे व्यवस्थापन करण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. ग्रंथपाल हे संग्रहित केलेले ज्ञान आणि ज्ञानसाधक यांना जोडणारा दुवा म्हणून काम करतात. आज जगभरात इंटरनेट आणि इतर नेटवर्क लायब्ररी आकार घेत आहेत, आणि बदललेल्या वातावरणात भिंती नसलेल्या लायब्ररीची शक्यता एक ठोस आकार घेत आहे. माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून आणि इंटरनेट आणि इतर इलेक्ट्रॉनिक संसाधनांद्वारे ग्रंथालय व्यावसायिकांचे स्वतःचे हित आहे हे दिसून येते. ग्रंथपालाची भूमिका ही संशोधन वृत्तीवर प्रभाव टाकणाऱ्या महत्त्वाच्या घटकांपैकी एक आहे. हा शोधनिबंध ग्रंथालय व्यावसायिकांच्या बदलत्या माहितीच्या स्वरूपा संबंधित आहे. हा पेपर ग्रंथपालांचे वैयक्तिक गुण आणि ग्रंथालय व्यावसायिकांसाठी आम्हाने देखील स्पष्ट करतो. या पेपरमध्ये लायब्ररी इन्फॉर्मेशन सर्व्हिसेस (LIS) फील्डमधील अलीकडील ट्रेंड समाविष्ट आहेत, जे माहिती साक्षरतेचे वर्णन करतात आणि LIS व्यावसायिक आणि वापरकर्त्यांना उदयोन्मुख माहिती आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानासह स्वतःला सुधारण्यासाठी आणि अद्यावत करण्यासाठी काही सूचनाहि केल्या आहेत.

परवली शब्द : मुक्त अर्थव्यवस्था, आय टी.(IT), आय.सी.टी.(ICT), माहिती साक्षरता, कान्सोर्शिया, डिजिटल रिसोर्सेस, बारकोड, आरएफआयडी, एफ.आर.बी.आर, डब्ल्यू डब्ल्यू डब्ल्यू, प्रस्तावना :

माहिती हि घातांक दराने आणि विविध स्वरूपांमध्ये, विशेषतः डिजिटल मीडियामध्ये वाढत आहे. सध्याचे युग "माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे युग (ICT) " म्हणून ओळखले जाते. वापरकर्ता आणि माहिती यांच्यातील झपाट्याने बदलणाऱ्या नातेसंबंधात तसेच ग्रंथपालाची डिजिटल ज्ञान व्यवस्थापित करण्याच्या क्षमतेमध्ये आयसीटी हा महत्त्वपूर्ण घटक आहे. शैक्षणिक आणि संशोधन ग्रंथालयांना आता वेगाने वाढणाऱ्या नवीन माहिती तंत्रज्ञानामुळे आव्हान दिले जात आहे. ई-मेल, इंटरनेट, डब्ल्यू.डब्ल्यू डब्ल्यू, सीडी-रॉम, नेटवर्क, कन्सोर्शिया * इत्यादीद्वारे माहिती तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीने समाज बदलला आहे आणि डिजिटल माहितीची वाढती मागणी पूर्ण करण्यासाठी लायब्ररी आणि माहिती प्रणाली व्यावसायिकांसमोर आव्हानेही निर्माण केली आहेत.

उद्दिष्टे :

1. मुक्त अर्थव्यवस्थेचे ग्रंथालयीन कामकाजावरील दृश्य परिणाम.
2. नवीन मुक्त अर्थव्यवस्थेमुळे लायब्ररी आणि माहिती शाखातील नवीन ट्रेंड शोधणे.
3. नवीन मुक्त अर्थव्यवस्थेमुळे बदलणारी ग्रंथपालांची भूमिका.
4. नवीन मुक्त अर्थव्यवस्थेत ग्रंथालय व्यावसायिकांचे बदलते स्वरूप.

माहिती पर्यावरण : बदलते युग :

माहितीच्या वातावरणातील बदलांमुळे आयसीटी मधील जलद प्रगतीमुळे ग्रंथपालांची भूमिका माहिती व्यवस्थापकांमध्ये बदलली आहे. नवीन तंत्रज्ञान काळाच्या गतीनुसार अत्यंत आणि वेगाने बदलत आहेत. नवीन तंत्रज्ञान जुन्या समस्यांचे पूर्णपणे नवीन पद्धतीने निराकरण करण्याची परवानगी देते आणि परिणामी, जुन्या सेवा नवीन सेवांद्वारे विस्थापित केल्या जातात. लायब्ररी इन्फॉर्मेशन सर्व्हिसेस (LIS) व्यावसायिकांची भूमिका हि संभाव्य माहिती वापरकर्ता समुदायातील परस्परसंवाद सुलभ करण्यासाठी आहे.

ग्रंथालय व्यावसायिकांचे कौशल्य :

व्यवस्थापकीय कौशल्य असलेले लायब्ररी व्यावसायिक आपली प्रगती सहज करू शकतात. आयटी युगात, ग्रंथालयाची संकल्पना पूर्णपणे बदलली आहे, संगणक आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानाच्या उदयाचा ग्रंथालयातील क्रियाकलाप

निष्कर्ष :

माहिती तंत्रज्ञान दिवसेंदिवस वाढत आहे. नवीनतम आयसीटी समस्यांमुळे ग्रंथालयांच्या पायाभूत सुविधांमध्ये बदल होत आहेत. आयसीटी क्षेत्रातील अलीकडच्या विकासामुळे जागतिक परिस्थितीचा प्रत्येक पैलू बदलला आहे. आजकाल युनिव्हर्सिटी आणि कॉलेजमध्ये त्यांच्या लायब्ररीत आयसीटीचा अवलंब आणि वापर केल्यामुळे विविध प्रकारच्या इलेक्ट्रॉनिक संसाधनांचा वापर केला जातो. ग्रंथालय व्यवसाय झपाट्याने वाढत आहे आणि बदलत आहे. ग्रंथालय व्यावसायिकांची भूमिका बदलली आहे. आयटी क्रांती आणि माहितीच्या स्फोटामुळे इलेक्ट्रॉनिक माहिती युगाचा उदय झाला. आता वापरकर्ते केवळ मुद्रित सामग्रीवर समाधानी नाहीत, लायब्ररी व्यावसायिकांना असे ज्ञान आणि कौशल्ये आत्मसात करणे आणि अद्यावत करणे आवश्यक आहे. कारण लायब्ररी हा अत्यंत IT-प्रभावित सेवा व्यवसायांपैकी एक आहे. IT आणि इतर तंत्रज्ञानाची प्रगती भविष्यात सतत बदलत जाईल. कल्पनाशक्ती, विचार आणि मानवी मेंदूच्या प्रतिबिंबामुळे ही एक न संपणारी प्रक्रिया आहे. माझ्या मते, लायब्ररी व्यावसायिकांनी आणि वापरकर्त्यांनी नवीन उदयोन्मुख तंत्रज्ञानासह स्वतःला सुधारले पाहिजे आणि अद्यावत केले पाहिजे.

संदर्भ सूची :

1. Association of Indian Universities. 2003. Handbook on Library and Information Science, 2003. New Delhi: Association of Indian Universities.
2. Chakraborty, Susmita (2009) LIS education in India: an appraisal of the parity between the syllabus and the market demands. Presented at the World Library and Information Congress: 75th IFLA General Conference and Council23-27.
3. August 2009, Milan, Italy [Available at: <http://www.ifla.org/annual-conference/ifla75/index.htm>]
4. Singh, S.P. (2003) Library and information science education in India: Issues and trends. Malaysian Journal of Library & Information Science, Vol.8, no.2,Pp 1-17
5. Mahapatra, G. (2006). LIS education in India: Emerging paradigms, challenges and propositions in the digital era. Presented at the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice 2006 (A-LIEP 2006), Singapore, 3-6 April 2006.
6. Malhan, I.V. (2009) Challenges and problems of library and information education in India: an emerging knowledge society and developing nation of Asia. Presented at the Asia-Pacific Conference on Library & Information Education & Practice, 2009, [Avalable at: <http://a-liep.kc.tsukuba.ac.jp/proceedings/Papers/a26.pdf>].
7. University Grants Commission (India). 2001. UGC model curriculum: Library and Information Science. (Chairman: C R Karisiddappa). New Delhi: University Grants Commission.
8. Ajiferuke, I. (2003). Role of information professionals in knowledge management programs: Empirical evidence from Canada. Informing Science Journal, 6, 247-57.
9. Al-Hawamdeh, S. (2002). Knowledge management: Re-thinking information management and facing the challenge of managing tacit knowledge. Information Research, 8(1).
10. Artandi, S. (1969). The relevance of information science to library-school curricula. American Documentation, 20(4), 337-338.

